

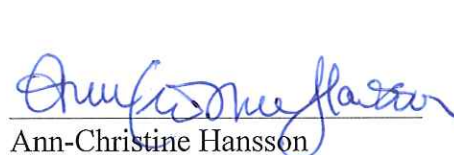
Handläggare
Anders Håkansson
Telefon: 08 - 508 36 208**Till**
Äldrenämnden
Den 23 maj 2017

Svar på skrivelse angående avslag och överklaganden på ansökningar om äldreboende

Svar på skrivelse till Äldrenämnden från Erik Slottner (KD), Dennis Wedin (M), Ann-Katrin Åslund (L) och Alfred Askeljung (C).

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Ann-Christine Hansson
Förvaltningschef
Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Erik Slottner (KD), Dennis Wedin (M), Ann-Katrin Åslund (FP) och Alfred Askeljung (C) uttrycker i en skrivelse att många äldre i Stockholm inte får tillgång till ett bra och anpassat boende, fastän de skulle behöva. Vidare framförs att det är viktigt att ha tillgång till aktuell statistik kring ansökningar till särskilt boende för äldre. Med anledning av detta önskar författarna av skrivelsen att äldreförvaltningen redovisar följande statistik:

- Hur många ansökningar om vård- och omsorgsboende, servicehus samt korttidsboende som inkommit under 2016 och hur dessa fördelar sig mellan könen.

- Hur många ansökningar som bifallits respektive avslagits och hur dessa fördelar sig mellan könen.
- Hur många avslagsbeslut som överklagats och hur dessa fördelar sig mellan könen.
- Hur många överklagade beslut som ändrats respektive fastställts av domstol, även här fördelat mellan könen.

Äldreförvaltningen redovisar de efterfrågade uppgifterna samt en fördelning av hur stor del av avslagen som avser ansökningar från personer utanför Stockholms stad.

Äldreförvaltningen poängterar att beslut om särskilt boende inte ska vara beroende på tillgång av platser i första hand utan följa stadens riktlinjer för handläggning. Detta för att likställighet ska råda inom stadens äldreomsorg.

I skrivelsen framförs att stockholmarna inte får tillgång till bra och anpassade boenden i den omfattning som krävs. Därför redovisar äldreförvaltningen en kort sammanställning av stadens brukarundersökningar. Sammanställningen visar inte någon dramatisk förändring av nöjdheten jämfört med tidigare och siffrorna står sig väl i jämförelse med landet som helhet.

Ärendet

Erik Slottner (KD), Dennis Wedin (M), Ann-Katrin Åslund (FP) och Alfred Askeljung (C) uttrycker i sin skrivelse att det tyvärr är många äldre i Stockholm som inte får tillgång till ett bra och anpassat boende, fastän de skulle behöva. De skriver vidare att det är viktigt för dem att ha tillgång till aktuell statistik kring hur många ansökningar om vård- och omsorgsboende, servicehus och korttidsboende som beviljas och hur många som avslås samt hur dessa fördelas mellan könen.

Med anledning av ovan nämnda önskar författarna till skrivelsen att äldreförvaltningen redovisar statistik enligt nedanstående punkter.

- Hur många ansökningar om vård- och omsorgsboende, servicehus samt korttidsboende som inkommit under 2016 och hur dessa fördelar sig mellan könen.
- Hur många ansökningar som bifallits respektive avslagits och hur dessa fördelar sig mellan könen.
- Hur många avslagsbeslut som överklagats och hur dessa fördelar sig mellan könen.

- Hur många överklagade beslut som ändrats respektive fastställts av domstol, även här fördelat mellan könen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 16 maj 2017. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 17 maj 2017. Ärendet anmäls för kännedom den 11 maj 2017 till det gemensamma, för socialnämnd, äldrenämnd och överförmyndarnämnd, rådet för funktionshindersfrågor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Ansökningar om särskilt boende

Äldreförvaltningen har sammanställt stadsdelsförvaltningarnas statistik angående ansökningar, avslag, bifall, överklaganden samt domstolsbeslut. För vård- och omsorgsboende och servicehus finns även jämförelsesiffror för perioden 2010-2016.

Vård- och omsorgsboende	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Ansökningar/beslut	3 582	3 905	3 492	3 703	3 531	3 614	3 750
varav bifall	2 981	3 255	2 914	3 182	3 140	2 840	3 258
varav avslag	596	646	581	521	386	384	485
varav delavslag	5	4	0	3	5	5	8
Domar som meddelats	183	203	142	153	95	107	115
Domar mot nämndens beslut	73	79	64	55	35	38	59
Ej verkställda domar	23	17	9	13	4	9	64

Vad gäller vård- och omsorgsboende har det inte skett någon större förändring mellan 2015 och 2016. Både antalet ansökningar och avslag har minskat mellan åren, vilket kan härledas till de senaste årens minskade antal äldre över 80 år.

Servicehus	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Ansökningar/beslut	768	820	701	791	827	948	907
varav bifall	430	463	402	452	470	564	537
varav avslag	336	351	298	339	328	384	370
varav delavslag	0	0	0	0	0	0	0
Domar som meddelats	100	92	60	81	106	61	83
Domar mot nämndens beslut	20	28	13	15	14	12	16
Ej verkställda domar	1	5	4	3	1	1	4

Servicehus visar samma utveckling som vård- och omsorgsboende med sjunkande siffror för både antalet ansökningar och antalet avslag. Andelen avslag av ansökningar har ökat marginellt från 42,8 procent 2015 till 43,8 procent under 2016. Däremot har de domar som varit mot nämndens beslut minskat från 30,4 procent till 20,0 procent.

Korttidsvård	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Ansökningar/beslut	2 819	3 160	2 729	3 185	2 986	3 122	3 172
varav bifall	2 439	2 654	2 280	2 818	2 683	2 449	2 825
varav avslag	385	483	434	337	300	245	333
varav delavslag	26	23	29	33	6	16	11
Domar som meddelats	34	46	40	28	22	15	21
Domar mot nämndens beslut	11	9	19	7	3	3	2
Ej verkställda domar	0	0	8	1	1	0	0

Andelen avslag av ansökningar för korttidsvård är 13,7 procent vilket är betydligt lägre än för vård- omsorgsboende och servicehus. Andelen domar som varit mot nämndens beslut var 2016 32,4 procent, vilket är lägre än för vård- och omsorgsboende men högre än för servicehus.

I skrivelsen framförs också önskemål om att denna statistik ska vara uppdelad på kön. Under de senaste åren har mer och mer statistik fördelats efter kön, både i staden och nationellt. Den statistik som efterfrågas i ärendet fördelas efter beslut och inte efter någon variabel där kön kan utläsas, som till exempel personnummer. Detta innebär att statistik uppdelad på kön inte kan redovisas i detta ärende men äldreförvaltningen kommer undersöka möjligheterna att denna uppdelning görs i kommande redovisningar.

Bedömningskriterium för särskilt boende

I riktlinjerna för såväl vård- och omsorgsboende som servicehus finns ålder och till viss del även oro och/eller ensamhet med som ett kriterium. Bland annat är bedömningsgrunderna för servicehus att ”bedömningen ska grunda sig på en helhetsbedömning med fokus på den enskildes upplevelse av otrygghet där även ålder ska beaktas”. Vid bedömning av ansökan om vård- och omsorgsboende är ålder och otrygghet något som ”särskilt bör beaktas”.

Vid ansökan om vård- och omsorgsboende ska en individuell bedömning göras utifrån den enskildes omsorgsbehov i relation till de

riktlinjer som styr biståndshandläggningen inom stadens äldreomsorg. Det är därför möjligt att beviljas plats på vård- och omsorgsboende utan att haft hemtjänst eller andra insatser inom äldreomsorgen tidigare. Det vanliga är dock att ett beslut om vård- och omsorgsboende föregås av hemtjänstinsatser. Det finns dock tillfällen då detta inte är brukligt, exempelvis vid utskrivning från sjukhus efter stroke. Ett av tre kriterier för vård- och omsorgsboende, där minst en av dem ska vara uppfyllda, är ”oro orsakad av psykisk ohälsa, kognitiv svikt eller demenssjukdom som påverkar den enskildes förmåga att fungera i ordinärt boende.” Därutöver anges för vård- och omsorgsboende även att ”ålder i sig är inget kriterium, men hög ålder bör särskilt beaktas i den sammantagna bedömningen”. Att införa ålder som bedömningsgrund är inte förenligt med Socialtjänstlagen.

Bedömningskriterierna för korttidsvård skiljer sig från de som gäller för vård- och omsorgsboende och servicehus. Korttidsvård kan enligt stadens riktlinjer beviljas om något av följande kriterier är uppfyllt:

- Biståndshandläggaren behöver ytterligare underlag än vad som framkommit under vårdplaneringen för att kunna göra en bedömning av den enskildes behov.
- En person i ordinärt boende är i behov av tillfälliga insatser.
- En person som vårdar en närstående är i behov av avlastning.
- En person som är i behov av vård- och omsorgsboende väntar på att en god man eller förvaltare ska tillsättas.
- Korttidsvård kan beviljas under en pågående bostadsanpassning då det inte är möjligt att bo kvar i bostaden.

Med ovanstående beskrivning av bedömningskriterier för de olika formerna av särskilda boenden vill äldreförvaltningen poängtera att för att likställighet ska upprätthållas i staden bör utgångspunkten för ett beslut utgå från stadens riktlinjer. Inte från den aktuella tillgången av platser vid en viss tidpunkt eller inom en viss stadsdelsförvaltning.

Insatser vid avslag

Inom stadsdelsnämnderna finns olika former av stöd för den bedömning som görs vid handläggning av boenden för äldre. I de ärenden

där den äldre får avslag på ansökan om särskilt boende informeras denne om möjligheten att söka andra former av insatser.

I den utredning (dnr 320-381/2014) om servicehusen som presenterades för äldrenämnden i december 2014 framgick bland annat att behovsbilden hos de som ansöker om boende på servicehus har förändrats och de som idag flyttar till servicehusen har vitt skilda behov. Idag bor äldre personer med omsorgsbehov, personer med demenssjukdom och påtagliga psykiska funktionsnedsättningar, missbruksproblematik och/eller som varit hemlösa på servicehus. I ärendet ”Slutrapport från utredning av servicehus”, som äldrenämnden tog beslut om i april 2017, ingår en översyn av behovsgrunderna för att beviljas servicehus.

I revisionskontorets projektrapport ”Tryggt boende inom äldreomsorgen”(nr 6 2016), påtalas problematiken med att utbudet av särskilda boendeformer för äldre inte möter den variation av behov som finns. Detta tangerar de behov som framförs i skrivelsen. För närvarande gör äldreförvaltningen en översyn av profil- och intressentboenden. Utredningen omfattar anpassade boenden med olika typer av språklig och/eller kulturell inriktning samt boenden som riktar sig till äldre med exempelvis psykisk funktionsnedsättning eller för äldre hemlösa.

De aktuella köerna till särskilda boenden för äldre
Statistik om antal köande till vård- och omsorgsboenden inom stadens valfrihetssystem visar att de boenden som har långts kö till övervägande del är belägna i innerstaden och drivs i privat regi. Gemensamt för dessa boenden är också att deras resultat i brukarundersökningen ligger över genomsnittet. Det finns i dagsläget 113 tomma platser på vård- och omsorgsboende i staden så det är idag inget problem att verkställa ett beviljat beslut om boende.

Det finns idag även tomma platser inom stadens servicehus liksom en viss överkapacitet vad gäller korttidsboenden.

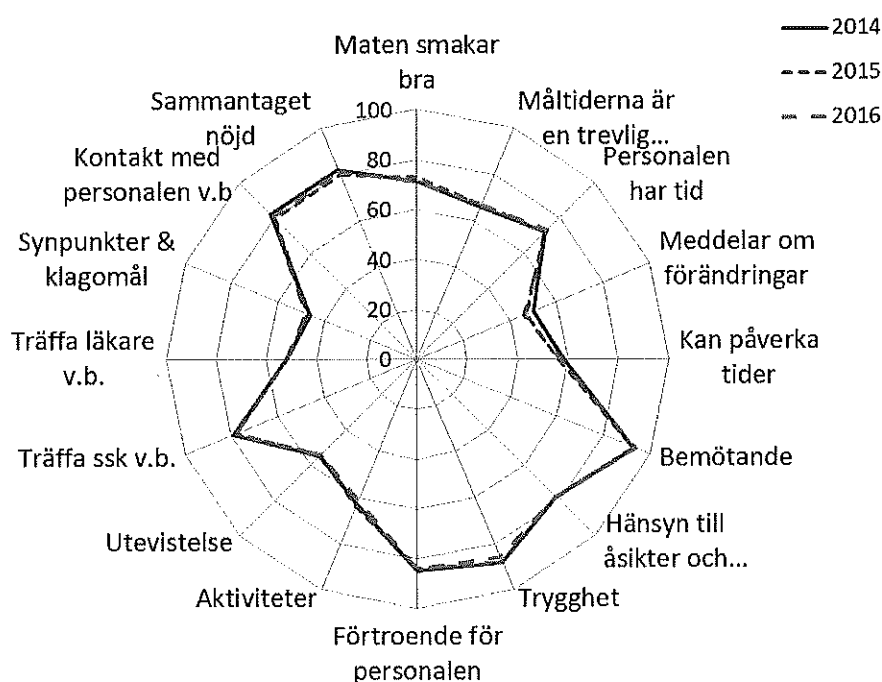
Det kan konstateras att avslagen inte beror på brist på platser utan huvudsakligen på att de som får avslag inte uppfyller kriterierna i stadens riktlinjer.

Brukarundersökning

I skrivelsen framförs dels önskemål om att uppdaterad statistik kring ansökningar och avslag av olika boendetyper för äldre ska redovisas. Men utgångspunkten i skrivelsen är ändå att författarna till skrivelsen anser att stockholmarna inte får tillgång till bra och anpassade boenden som behövs. Därför är det intressant att analysera

om det skett någon försämring av kvaliteten på de boende som staden antingen driver i egen regi eller köper platser på.

Även om brukarundersökningarna inte ger hela bilden om kvaliteten på boendet ger de ändå en viss vägledning om det skett någon större förändring i kvaliteten. Av denna anledning redovisas en mycket kortfattad bild av utvecklingen av nöjdheten i brukarundersökningarna. Nedanstående tabell visar nöjdheten i vård- och omsorgsboenden de senaste tre åren inom ett antal områden.

Ovanstående diagram visar inte någon dramatisk förändring av nöjdheten. Dessa siffror står sig väl i jämförelse med landet som helhet. Däremot finns det förstås alltid en strävan mot att alla inom stadens boenden ska vara nöjda.

I ärendet ”Uppföljning av vård- och omsorgsboende, hemtjänst, servicehus och dagverksamhet 2016” (dnr 4.1-105/2017) redovisas hur uppföljningen inom äldreomsorgen är organiserad och hur den utförs. De resultat som redovisas i ärendet visar inte på någon försämring av kvaliteten och inte heller att antal beslut om insatser skulle ha förändrats nämnvärt under de senaste åren.

Jämställdhetsanalys

Som nämns på sidan 5 så efterfrågas i skrivelsen att uppgifter ska vara fördelade efter kön. I dagsläget redovisas inte denna statistik uppdelad på kön. Äldreförvaltningen kommer att undersöka möjligheterna att denna uppdelning görs i kommande redovisningar av denna typ.

Bilagor

1. Skrivelse om avslag och överklaganden på ansökningar om äldreboende.

Kristdemokraterna

Skrivelse om avslag och överklaganden på ansökningar om äldreboende

Nu har det gått ett år sedan de nya riktlinjerna började tillämpas och trots att extra pengar anslagits för generösare biståndsbedömning så nås vi fortsatt av signaler om att många äldre i Stockholm inte får tillgång till ett bra och anpassat boende, fastän de skulle behöva.

För oss är det viktigt att ha tillgång till aktuell statistik kring hur många ansökningar om vård- och omsorgsboende, servicehus samt korttidsboende som beviljas och hur många som avslås, samt hur dessa fördelas mellan könen.

Med anledning av det ovan anförda önskar vi att förvaltningen redovisar följande:

- (a) hur många ansökningar om vård- och omsorgsboende, servicehus samt korttidsboende som inkommit under 2016 och hur dessa fördelar sig mellan könen
- (b) hur många ansökningar som bifallits respektive avslagits och hur dessa fördelar sig mellan könen
- (c) hur många avslagsbeslut som överklagats och hur dessa fördelar sig mellan könen samt
- (d) hur många överklagadebeslut som ändrats respektive fastställts av domstol, även här fördelad mellan könen.

Erik Slottnér (KD)

Ann-Katrin Åslund (FP)(L)

Dennis Wedin m.fl. (M)

Alfred Askeljung (C)